

Vevde bilde og annet

Velkommen til mitt Galleri!

Meldingsblad

Nummer 4 ❁ oktober 2024

I dette Meldingsbladet

«Den bankende rytme»	Side 1
Kontinuerlig Continuum	Side 9
«Hemslöjd»	Side 12
Konkurransen	Side 14
Om improvisasjon	Side 14
Soumak	Side 17
Et stille og beskyttet farvand	Side 20
Nytt i Galleriet	24

Meldingsbladet

er laget og blir sendt deg av

Jo Gjessing,

Vormvikstubben 53.

2080 Eidsvoll.

E-post: jo@gjessing.as

Meldingsbladet blir sendt ut som e-post fire ganger i året (i januar, april, juli, oktober) som en hilsen til venner og kjente — og til andre jeg tror kan ha interesse av det. Du kan òg lese det i Galleriet mitt på internettet, under seksjonen «Meldingsblad». Galleriet finner du på:

www.gjessing.as

Dersom du ikke ønsker å få Meldingsbladet, klikker du på «**avslutte abonnementet**» nederst på det e-brevet som dette Meldingsbladet følger.

«Den bankende rytme»

Jeg er din barndoms gade
Jeg er dit væsens rod
Jeg er den bankende rytme
I alt hvad du længes mod
Jeg er din mors grå hænder
Og din fars bekymrede sind
Jeg er de tidligste drømmes
Lette, tågede spind

Sånn synger **Tove Ditlevsen** i «Barndommens Gade».
Og Ole Ivars synger:

**Hør på regnets rytme når det faller ned
Regnets monotone trommeslag
Jeg ønsker det holdt opp så jeg fikk gå i fred
Og nattens mørke ble til dag**

Alt er rytme, «den bankende rytme». Rytme gjennomtrenger alt i naturen. Og i oss sjøl og alt vi gjør, fordi vi er en del av naturen. **David Attenborough** har på fjernsynet vist oss forunderlige små dyr som kommer opp fra dypet i verdenshavene, alle beveger seg rytmisk. Eller tenk på brennmaneter du kanskje møter når du bader. De òg beveger seg rytmisk. Se på en hund, eller katt, du møter på gata. Beveger ikke beina seg rytmisk? Studér en meitemark som kommer opp av jorda når det regner: Beveger seg rytmisk. Òg regnet sjøl har sine rytmer — «Regnets monotone trommeslag» — som Ole Ivars hadde registrert.

Alt er rytme, «den bankende rytme» som Tove Ditlevsen synger om. Rytme i naturen. Rytme i havets dønninger mot kysten. Rytme i kroppen. Rytme i kunsten, ikke minst i litteraturen. Rytme i musikken. Og rytme i vevnader. «Rytme er ei side ved alt liv. Man snakker om hjerterytmene, døgnrytme, naturlige og kulturelle rytmer. Det finnes rytme i havets bevegelser og i storbyens og tettstedets trafikk. «Alt er rytme!» skal den tyske dikteren **Friedrich Hölderlin** ha uttalt, og hos **Friedrich Nietzsche** finnes ansatser til en rytmens filosofi.»

«I begynnelsen var Ordet,» heter det i Bibelen (Joh. 1.1). Men før ordet kom musikken, kunsten. De første rytmene var hjerteslaga og lyden av skritt. De første melodiene etterliknet lydene, rytmene, i naturen. Den første rytmiske sangen var kanskje det som ga opphav til språket, til ordet. Her må vi si «kanskje», for vi veit heldigvis så lite.

De tidligste menneska lagde seg trommer og fløyter lenge før siste istid, 10.000 år tilbake. Og med disse instrumenta fulgte rimeligvis rytmene. Det er vanskelig å vite noe sikkert om dette, for de urinstrumenta var lagde av forgjengelige material som bein, tre, skinn, tarmar eller siv. Urrytmene har for lengst forstummet.

I de fleste kulturer er musikk og rytme en viktig del av helbredende ritual. Rytmer gjør noe med oss. Barn blir vogga i søvn av rolig, rytmisk voggelag, Jazzrytmer får danseføttene til å bevege seg. Latinske rytmer får blodet til å bruse. Og musikk og rytme kan virke positivt på nevrologiske lidelser. Vi veit rytmen fra en

Velkommen til mitt Galleri

Jeg vever i bildevevteknikk, sier jeg lager vevde bilde, og kaller meg sjøl amatør bildevever. For meg er «amatør» en hedersbetegnelse, det betyr jo «en som elsker det hen driver med». I noen grad kombinerer jeg veving med enkelt broderi og andre teknikker. I Galleriet mitt på Internettet (www.gjessing.as) viser jeg bilde jeg har vevd de siste åra. Jeg har malt bilde tidligere òg, og en del av disse bilda finner du i dette Galleriet. Galleriet er åpent fra morgen til kveld, natt og dag, året rundt, både røde dager i kalenderen og svarte, som det sømmer seg på Internettet.

Les meldingsbladene i Galleriet

Har du slettet det meldingsbladet du har fått fra meg, men likevel gjerne skulle ha sett det igjen? Tidligere nyhetsbrev kan du finne igjen i Galleriet, i den seksjonen som heter «Meldingsblad».

Spre ryktet

Kjenner du noen som kan være interessert i Galleriet og de bildene jeg lager, så kjenn deg fri til å spre ryktet. Minn dem gjerne på at de kan registrere seg som mottaker av Meldingsbladet ved å sende et e-brev til: jo@gjessing.as ■

metronom kan bedre ganglaget hos Parkinson-pasienter. Tenk på «Demenskoret»-programma i NRK.

Hvordan vi oppfatter verden

Han som mente at rytme er hvordan vi oppfatter verden, var den franske kulturteoretikeren **Henri Lefebvre**. Han var en framtreddende marxistisk tenker, kritisk til samfunnets måte å strukturere hverdagslivet på. I boka «Éléments de rythmanalyse» (1992) som kom ut etter hans død, forstår han rytme som mye mer omfattende enn taktslag i musikk. Lefebvre mente at rytme er grunnleggende for hvordan vi oppfatter tilværelsen. Rytme bestemmer hvordan vi fornemmer vekslingen mellom dag og natt, fra time til time, og måten vi innretter rutineene i samfunnet på.

De strukturene vi underlegger oss når vi hver dag til fastsatte tider møter opp på arbeidsplassen eller skolen, består av rytme. Men rytme finnes òg i kroppslige hverdagsaktiviteter og handlemåter vi har lært oss til.

Liva våre er hele tida bygd opp av gjentakelser, mer eller mindre rytmiske. Om morgenen våkner vi stort sett alltid på samme tid hver dag. Vi står opp, spiser frokost, drar til arbeid eller skole, og gjør det samme som vi gjorde i går og kommer til å gjøre i morgen.

Ser vi oss videre omkring, kan vi òg nevne rytmene i elektrisk vekselstrøm. Og i totalssystemet i datamaskiner: Strømmen, eller magnetismen, er enten slått på eller av. Dette svarer til tallene 0 og 1. Alt som skjer i en datamaskin følger denne rytmen.

Hos Nasjonal Digital Læringsarena (MDLA) heter det: «Du kan skape rytme i et produkt eller arbeid ved å gjenta linjer, former og farger. Du kan gjenta elementene regelmessig med lik avstand, eller du kan sette dem sammen på en uregelmessig måte.»

Rytme i kirka

I 1987 blei Forum for Rytme i Kirken stiftet i Danmark. Foreninga blei nedlagt i 2021, men mange aktive i foreninga fortsatte på egen hånd. Foreninga har egen side på Facebook, og ga ut en samling rytmiske salmer.

Rytme i litteraturen

Et seminar ved Universitetet i Oslo 2023 undersøkte hvordan mange av de viktigste filosofene og litteraturteoretikerne i det 20. hundreåret har beskjeftiget seg med rytme i vid forstand. **Henry**

«Men når ovennævnte Lefebvre lytter til livet, hører han rytmer overalt. Han mente, at gentagelserne i vores hverdag også er rytmiske, fordi rytme er et samspill mellom begivenheder, tid og energi. Uanset om begivenhederne er taktslag i brudevalsens, slag i fufu-dejen eller den faste morgenrutine.

For Lefebvre er rytme derfor ikke kun relevant i musikken eller poesien, men i vores hverdag. Han gjør det til et meget bredt kulturelt begreb, der angår gentagelser af bevægelser, handlinger og situationer. Og som helt afgørende er bundet til vores kroppe.

Vores individuelle biologiske rytmer støder nemlig sammen med vores samfunds systemiske rytmer, mener Lefebvre, og disse sammenstød sker faktisk hele tiden.»

Kilde:

Hele vores samfund består af rytmer
Videnkab DK
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hele-vores-samfund-bestaar-af-rytmer/>

Lefebvre betonte i sin «Rytmeanalyse» at rytme alltid blir til i et samspill med andre rytmer. Andre tenkere som utvikler et komplekst syn på sosiale og kulturelle rytmer er blant andre **Gaston Bachelard, Gilles Deleuze** og **Félix Guattari, Julia Kristeva** og **Roland Barthes**.

I tillegg til at seminaret tok for seg noen av de viktigste teoriene om rytme fra det 20. århundre, ville det òg undersøke hvordan et bredt utvalg av litterære tekster, fra **Charles Baudelaire, Walt Whitman** og **Stéphane Mallarmé** og fram til **Hanne Ørstavik** og **Karl Ove Knausgård** arbeider med både språklige, semantiske og kulturelle rytmer.

Rytme: Mark Rothko

I vår hadde Nasjonalmuséet i Oslo en utstilling av malerier på papir av Mark Rothko. Utstillinga var et samarbeid med National Gallery of Art, Washington, og en gave fra The Mark Rothko Foundation, Inc.

I disse bildene ser vi helt tydelig hvordan rytmen spiller en avgjørende rolle. Vekslingen mellom fargeflatene er på ingen måte «tilfeldig» — som ingen ting er det. Ingen av fargeflatene har jevn farge, fargen skifter hele tida. Og kantene mellom fargeflatene er ikke trukket opp med linjal, de òg er ujevne. Alt dette gjør at rytmen i bilda blir mjuk, menneskelig — ikke «den bankende rytme» Tove Ditlevsen sang om. En fornemmer at maleriene puster — som pusten vår òg er rytmisk. Dette er interessant. Sjøl har Mark Rothko sagt det sånn: «I'm interested only in expressing basic human emotions — tragedy, ecstasy, doom»

▲ En serie av maleri på papir, malt av Mark Rothko. Disse bilda illustrerer mer enn tydelig hvordan rytme er brukt i kunsten.

Edderkoppens rytme

Du syns kanskje at dette er et litt søkt eksempel på

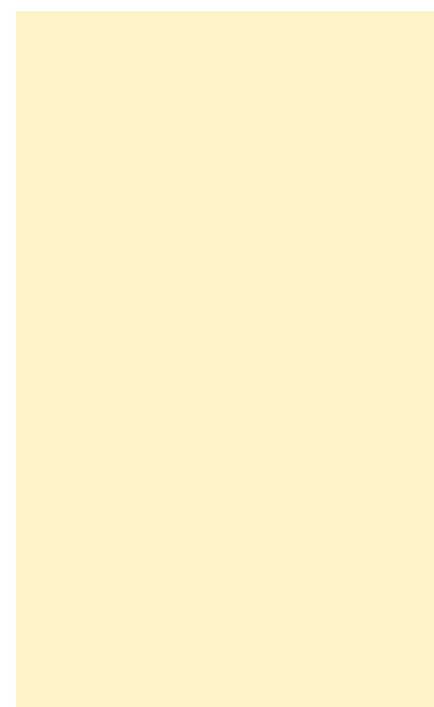
«Rytme er ikke kun noget, der hører til musik. Det griber langt ind i vores hverdag og er grundlæggende for vores måde at opfatte verden på.»

Kilde:

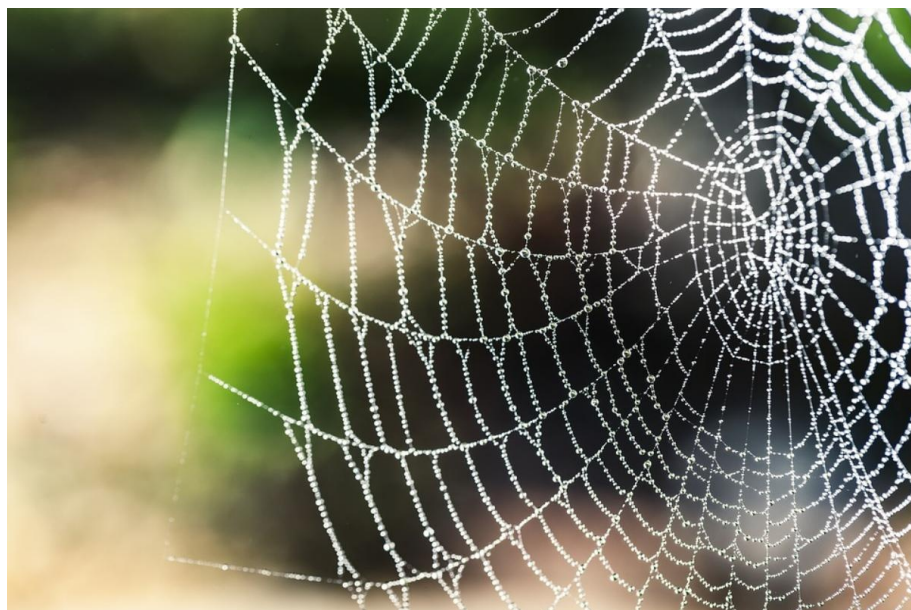
Hele vores samfund består af rytmer
Videnkab DK
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hele-vores-samfund-bestaar-af-rytmer/>

▲ Mark Rothko: «I'm interested only in expressing basic human emotions — tragedy, ecstasy, doom»

rytme i vevkunsten. Men jeg må ta det med fordi jeg synes det er viktig. Som du veit, vever edderkopper de mest kunstferdige fangstnett av den tynneste, nesten usynlige silkestrå. Disse fangstnetta er ikke bare noen flotte kunstverk, de er òg i høyeste grad rytmisk oppbygde.

▲ Edderkopper vever de mest kunstferdige fangstnett av den tynneste, nesten usynlige silkestrå. Disse fangstnetta er ikke bare noen flotte kunstverk, de er òg i høyeste grad rytmisk

Rytme i vevkunsten

Òg i vevkunsten finner vi masse rytme. Tenk for eksempel på hvordan renningstrådene ligger med jevne mellomrom, altså rytmisk. Det samme gjør som oftest innslagstrådene. Òg i mønstrene i vevnaden går rytmen nesten alltid igjen. Tenk òg på rytmen en fører skyttelen mellom renningstrådene med, fram og tilbake. For ikke å snakke om døgnrytmen og rytmen i årstidene som gjenspeiler seg i vevarbeida..

Rytmen som veveren jobber i, sammenfaller med rytmen i hjerteslagene og pulsen, og gjenspeiles i det arbeidet både undervegs og når det er «ferdig».

Rytmen som veveren jobber i, er nært beslektet med rytmen i edderkoppens fangstnett. For noen, insekt og andre som tuller seg bort dit, er det en livsfarig rytme.

For oss andre er det bare skjønnhet. En dødelig skjønnhet, om vi tenker på de uheldige.

Det er denne rytmen vi ser i vevde tepper og andre vevnader. En livets rytme. For spøk, men samtidig med alvor, er det sagt at «det eneste som er sikkert ved

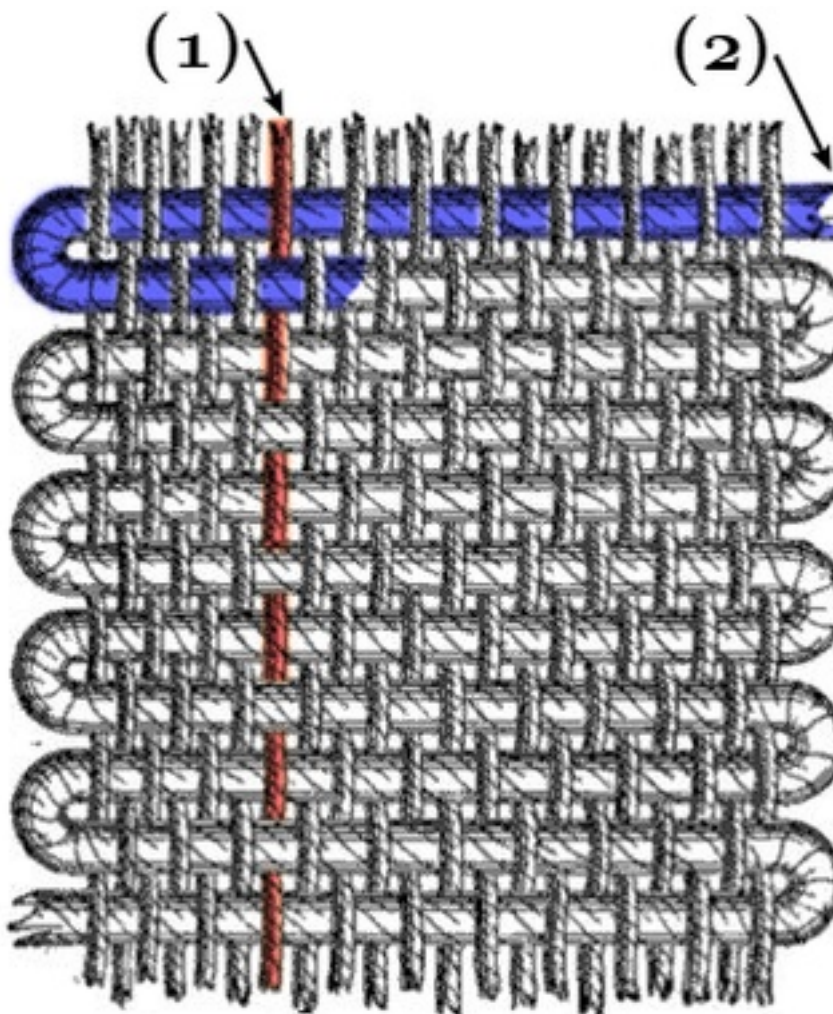
▲ «Du syns kanskje at dette er et litt søkt eksempel på rytme i vevkunsten. Men jeg må ta det med fordi jeg synes det er viktig.»

▲ «Arbeidslivets rutiner med faste mødetider, sen børnehentning og stressede indkøbsture kan ses som en rytme, vi pålægges af en samfundsmæssig administrativ logik. Det skriver **Birgitte Stougaard Pedersen**. (Foto: Shutterstock)».

Kilde:

Hele vores samfund består af rytmer
Videnkab DK
<https://videnskab.dk/kultur->

▲ Renning og innslag i en toskaftet vevnad. Trådene ligger rytmisk hele vegen. (Fra Wikipedia).

livet, er at det er livsfarlig». Husk på dét neste gang du ser en vevnad. Livets rytme i vevnaden er òg dødens rytme. Ikke for å ta motet fra oss. Tvert om, for å vise oss det vakre i livet her og nå.

Hannah Ryggen var en tekstilkunstner som vevde mange rytmiske vevnader. Hun blei født i Malmö i Sverige som Hannah Jönsson og utdannet seg til lærer, men fant fort ut at hun var mer interessert i malekunst. Dette førte henne til et studieopphold i Dresden i Tyskland i 1922. Der møtte hun Hans Ryggen, og flyttet etter hvert med han til gården hans på Ørlandet på Fosen-halvøya. Her lærte hun seg i farge garn og veve bildetepper. Motivene hennes bærer sterkt preg av hvordan hun reagerte på politiske hendelser i samtida, det vil si fra 1930-åra til hun døde i 1970.

Noen har villet redusere Hannah Ryggens kunst til «protestkunst». Og ja, vi ser tydelig i arbeida hennes hvordan hun reagerer på uhyrlige ting i samtida. Men la oss likevel ikke blinde av dette, hvor viktig det enn er. La oss samtidig se rytmen i arbeida hennes, en rytme

som avslører livets skjønnhet gjennom alt dette.

Flere ord henger nøye sammen med rytme. Dette er ord som puls, tempo og takt. Dette gjelder over alt i livet, over alt i kunsten. «Puls er hjerteslagene i musikken. Det er de jevne slagene igjennom hele musikkstykket. Vi kan tenke oss pulsen som en tidslinje med jevne slag. Slagene kan være raske, langsomme eller noe i mellom. Men de skal som hovedregel være jevne,» heter det hos Skala Musikkskole. Det samme kunne vi si om vevkunsten. Der òg er puls hjerteslagene i arbeida.

▲ Hannah Ryggen: Drømmedød / Death of Dreams (1936). Her burde det være ganske tydelig at kunstneren tenkte rytme i komposisjonen.

«Takt er en måte å dele pulsslslagene i grupper. Det gjør det enklere å lese rytmen. Det finnes mange ulike taktarter, og en brøk i begynnelsen av musikkstykket forteller både hvor mange pulsslslag i takten det er og hvilken verdi disse slagene har. Vi vil stort sett konsentrere oss om 4/4 takt i dette kurset. Det øverste tallet sier at vi har fire slag i hver takt og nederste tallet forteller oss at hvert slag er en fjerdedel,» forklarer Skala Musikkskole. Noe liknende, om enn ikke så detaljert, kunne vi si om vevkunsten.

I vevkunsten som i all kunst, er rytme, puls og takt noe vi må oppleve, noe vi må fornemme. I møte med moderne vevkunst hører vi av og til menneske si: «Dette skjønner jeg ingen ting av.» Nei, vi kan ikke «skjønne» kunst. Det vil si: Vi må «skjønne» den på en

annen måte, med opplevelsen og fornemmelsen, heller enn med forstanden. ■

▲ Hannah Ryggen: Liselotte Hermann (1938). Vevnaden er en protest mot datidas nazi-regime. Men kan òg betraktes som en rytmisk komposisjon.

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

Kilder:

Rytme - i livet og litteraturen
Om et seminar ved Universitetet i Oslo 2023
<https://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/LIT4310A/v23/rytme---i-livet-og-litteraturen.html>

Veving
Wikipedia
<https://no.wikipedia.org/wiki/Veving>

FRIK - Forum for Rytme I Kirken
Facebook
<https://www.facebook.com/forumforrytmeikirken/>

Urtonen — lyden frå fortida
i «FørdeFESTival»
Ei bok om Førdefestivalen
Forfatter, år og forlag ukjent

Hannah Ryggen
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum
<https://nkim.no/en/hannah-ryggen>

Puls, tempo, takt og rytme
Skala musikkskole
<https://www.skalamusikk.no/module-1/puls-tempo-takt-og-rytme>

Nasjonal Digital Læringsarea (NDLA)
Rytme
<https://ndla.no/subject:1:00a0141d-2307-4a5a-a154-0c821449f6d2/topic:76038b07-d45d-47f9-b20c-92ac6b004222/topic:84e1f7e3-b8cc-427b-8f2b-58b6ccb6b535/resource:875b6ef2-cfea-45ec-8360-4cc91abd115c>

Hele vores samfund består af rytmer
Videnkab DK
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hele-vores-samfund-bestaar-af-rytmer/>

Kontinuerlig Continuum

Fra november 2020 til januar 2021 hadde tekstilkunstneren **Solveig Aalberg** utstilling i Soft Galleri i Oslo. Tittelen på denne utstillinga, som på alle utstillingene hennes, var «Continuum».

I boka som Grieg Wyller Forlag har gitt ut, og som òg heter «Continuum». skriver **Ole Robert Sunde:**
«Solveig Aalberg er billedkunstner som vever miniatyrer, og jeg som trodde at det ikke var noen som vevde lenger, men der tok jeg feil, hennes hundre håndvevde miniatyrer heter samlet Continuum, og jeg stirrer etter for å se hva som holdes sammen og hva som fortsetter å holde sammen, ettersom jeg har sett at hun repeterer mønstrene, og miniatyrenes ornamentikk — eller hva det nå skulle kalles, og at hun også ikke klipper bort trådene til noen av de vevde miniatyrene, og at det er det, tror jeg, som fortsetter, selv om jeg stadig vekk ikke vet hva som fortsetter å holde sammen!?»

«... jeg stirrer etter for å se hva som holdes sammen ...»

For min del syns jeg det er helt tydelig hva som holdes

sammen i arbeida hennes. Alle arbeida har et mønster av nydelige farger og fargekombinasjoner. Sjøl der hvor hele arbeidet er i gråtoner, men med en bunt av røde løse tråder, virker kombinasjonen av disse fargene nydelig.

Mange av arbeida har en streng, tilsynelatende enkel forside. Men på baksida sprudler de over med massevis av løse tråder. På disse arbeida føler jeg det helt feil å snakke om «forside» og «bakside». Riktigere hadde det vært si at de har to forsider.

Tidligere i dette Meldingsbladet har jeg skrevet om **rytme**. Dette er noe som etter mitt skjønn holdes sammen i miniatyrene til Solveig Aalberg. Den strenge rytmen på «forsidene» og kontrast til det tilsynelatende løsslupne på «baksidene». Verkene hennes kan derfor bli sett som direkte illustrasjoner til det jeg skriver om rytme.

I samband med utstillinga i Soft Galleri, skriver blant annet galleriet: «Gjennom mengden av miniatyrer som er bygget over samme lest undersøker Aalberg hvordan det tilsynelatende enkle faktisk kan romme både kompleksitet og detaljrikdom.»

Og: «Gjentagelse og forskyvning speiles i framstillingsprosessen. Utførelsen av hver miniatyr forholder seg til kriterier som delvis bestemmes på forhånd, som trådtetthet, fargeholdning, antall innslagsfarger og repetisjoner i vevprosessen, og delvis underveis; der sting, tvunnede tråder og knuter tilføres og bearbeider det vevde utgangspunktet. Aalberg benytter materialer som lin, bomull, silke, hamp, polyester, polypropylen og refleks. Noe av garnet er håndfarget for å oppnå ønsket valør. Vevteknikkene er dobbeltvev på enkel renning og toskaft.»

Utstillinga er for lengst stengt og avsluttet. Men mens vi venter på å få se arbeida hennes igjen, kan jeg nevne at boka stadig er å få kjøpt. Den bestilles enklest fra Galleri Soft, og er en hel liten utstilling seg sjøl. I tillegg rommer den spennende artikler av nevnte Ole Robert Sunde og **Anne Karin Jordtveit.** ■

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

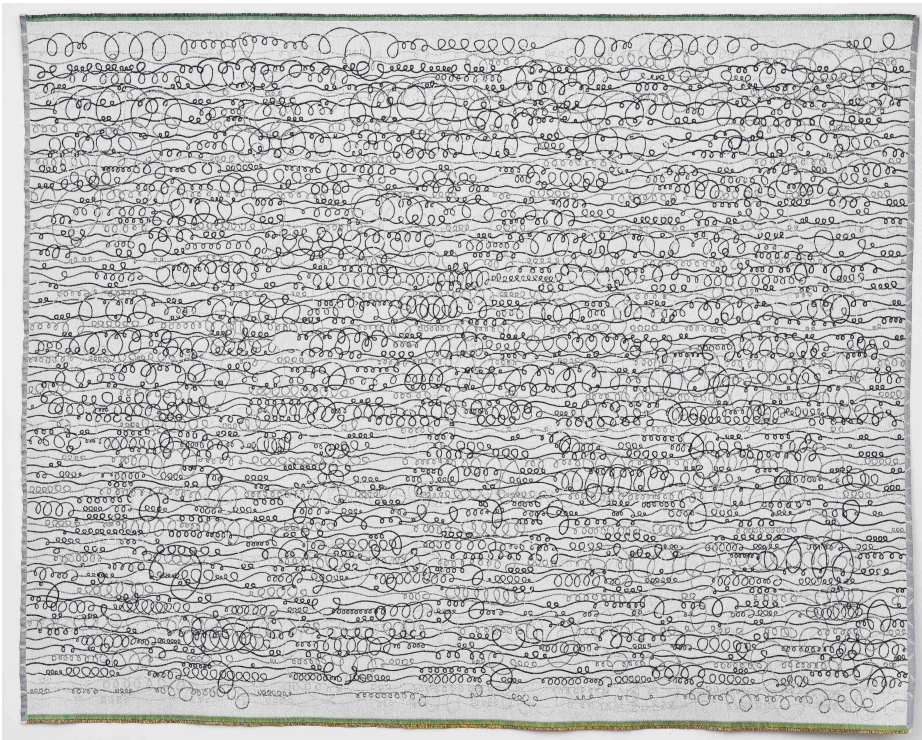
Tre bilde av arbeider av Solveig Aaberg ser du på neste side.

På denne sida:
Vevde miniatyrer av Solveig
Aalberg.

Kilder til artikkelen:
Continuum — vevde
miniatyrer av Solveig Aalberg
Solveig Aalberg (red.)
Grieg Wyller Forlag

Continuum
Tekst til utstillinga i Soft
Galleri
[https://www.softgalleri.no/
utstillinger/solveig-aalberg/](https://www.softgalleri.no/utstillinger/solveig-aalberg/)

Bilde av kunstverk:
Solveig Aalberg
[https://
www.solveigaalberg.no/](https://www.solveigaalberg.no/)

Sitatet

Hvis jeg har gjort en feil.
da ønsker jeg den velkommen. ■

Tekstilkunstner Hanne Thyholt
til Norsk Husflid nr. 3/2024.

Sitatet

Gjentagelse og forskyvning, En rytme som repeteres, men som
samtidig er i endring, Som dagene vi lever. ■

Continuum — vevde miniatyrer av Solveig Aalberg
Solveig Aalberg (red.)
Grieg Wyller Forlag

Sitatet

For Solveig Aalberg fletter **Continuum** sammen rytmer på flere
plan. En er rytmen i trådinnslagene, en annen er den som utgjør
den voksende produksjonenn. I boka utgjør presentasjonen av alle
miniantyrene, fra #001 og fram til den siste, en egen rytme i seg
selv. For ikke å glemme rytmen hun selv kjenner på når hun sitter i
veven. Dette performative aspektet er også med inn i Continuum og
spiller med på sin måte. ■

Continuum — vevde miniatyrer av Solveig Aalberg
Solveig Aalberg (red.)
Grieg Wyller Forlag

Hemslöjd

«Hemslöjd» heter Sveriges største — og beste? —
tidsskrift for husflid og kunsthåndverk. Tidsskriftet gis ut
av Hemslöjd Media AB, Er du ikke vel bevandret i
svensk terminologi på området, svarer ordet
«hemslöjd» til det norske «husflid». «Slöjd» er altså et
langt videre begrep enn det norske «slöyd».

Inspirerende

«Hemslöjd» er inspirerende for en hver som er opptatt
av å slippe fantasien løs, ikke bare i vevarbeidet sitt,
men òg i annen husflid og kunsthåndverk. Tidsskriftet
viser fram folk som arbeider på et ukonvensjonelt vis —
og de ukonvensjonelle tingene de lager. Ofte er det
unge folk som utdanner seg innen «slöjd». Men det er
òg velvoksne som våger å gå utenom allfarveg. I siste

nummer 4/2024 sier for eksempel lerbyggaren **Hanna Folkesson** som trekker gamle teknikker inn i samtida: «Var inte så nogrann. Lita på materialet!» Dette forekommer meg være et godt råd, uansett hvilket materiale og hvilken teknikk en jobber med — altså òg for oss vevarbeidere.

Tema

Hvert nummer av «Hemslöjd» kretser omkring et tema. I siste nummer 4/2024 er temaet «Binda, band, dundit» — om ulike teknikker og arbeid som dreier seg om å binde sammen ulike elementer. Her kommer jo blant annet veving inn, og for eksempel strikking. Men òg «Den uppskattade gräskorgen», «Sockn från romarriket» og «Boom för brickvävda band».

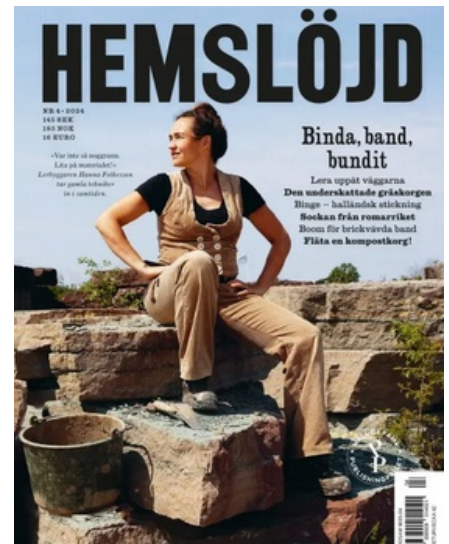
Òg annonsene

Noe av det som òg særpreger dette tidsskiftet, er at sjøl annonsene er verdt å se på — fra en estetisk og kunstnerisk synsvinkel. Ellers i aviser og tidsskift pleier det å være sånn at redaksjonen får levert ferdig formgitte annonser som slett ikke alltid er så innmari profesjonelle og estetiske. Her, derimot, er det annerledes. De mange annonsene gir inn leikende lett inn i den fine formen tidsskiftet har, både tematisk og estetisk.

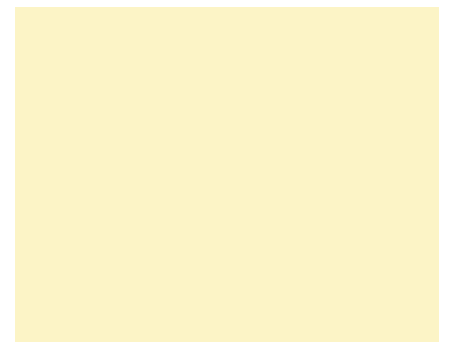
Takk, Malin!

Sjefsredaktøren for «Hemslöjd» heter **Malin Vessby**. Her ønsker jeg å takke Malin og staben hennes for det fine tidsskiftet de står bak. Jeg hadde en periode jeg ikke fikk tidsskiftet, trolig fordi jeg ikke hadde betalt. Det var en periode preget av sårt savn. Derfor slutter jeg meg til det en annen av abonnentene deres skreiv til dem: «Min kropp väntar på nästa nummer. (Försökt sluta prenummerera av ekonomiska skäl. Fick värk.)»

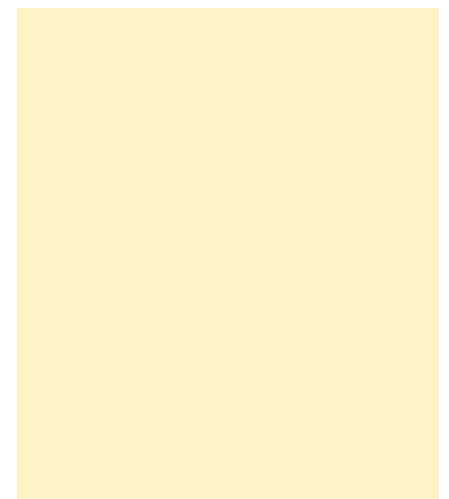
Jo Gjessing
jo@gjessing.as

▲ Hemslöjd 4/2024.

▲ Malin Vessby.

Sitatet

Kunst og kultur er ikke underholdning eller luksus, men avgjørende bidrag til vår nasjonale identitet, forskning viser en klar og positiv sammenheng mellom deltakelse i kulturlivet og økt samfunnsengasjement. Det styrker vår evne til å forstå andre perspektiver og skape rom for refleksjon og diskusjon. Med dette følger sosial samhörighet og utvikling av personlige og sosiale ferdigheter som er essensielle i et velfungerende demokrati. ■

Trude Gommæs Ugelstad
i leserinnlegg i «Klassekampen» 17.09.2024.

Konkurranse

Jeg vil veldig gjerne ha kommentarer til Meldingsbladet fra dere som leser det. Kommentér gjerne både utseende, innhold og annet du eventuelt reagerer på. Og alle kommentarer er veldig velkomne, enten det er ris eller ros. Uansett vil det bidra til å gjøre Meldingsbladet bedre.

Den første som sender meg en kommentar, vil jeg gjerne gi en takk. Derfor får vedkommende den spennende, og òg vakre, boka om vevkunstneren **Brita Been** og arbeida hennes, gitt ut av Telemark Kunstsenter. Boka er på 224 sider og koster hos Galleri Soft i Oslo 470 kroner. Den ble gitt ut i forbindelse med Brita Beens jubileumsutstilling MØNSTER OVERALT på Telemark Kunstsenter vinteren 2022, en stor retrospektiv utstilling i forbindelse med hennes 75 års dag. Den beskriver hennes kunstnerskap fra 1970 tallet og fram til utgivelsen.

Send meg kommentarene dine, og **legg ved navn og postadresse** så jeg veit hvor jeg eventuelt skal sende boka! ■

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

Om improvisasjon

«Erfarne lærere er i dag eksperter på å improvisere på lik linje med erfarne jazzmusikere. Forskjellen er at lærernes improvisasjon foregår som en disiplinert aktivitet, med formål om å, gjennom en balanse mellom strukturer og fleksibilitet, skape et rom der elevene kan diskutere seg frem til dypere kontekstuell forståelseskunnskap,» skriver **Kristian Sinclair Veum** i sin masteroppgave i «Kreative fag og læreprosesser» ved Høgskolen Stord / Haugesund våren 2016. Tittelen på oppgaven er «Improvisasjon - en effektiv læringsaktivitet. En undersøkelse av didaktisk improvisasjon i prosjektorganisert praksis på barnetrinnet».

Lytter du til denne tittelen, virker den alt annet enn improvisert! For hva er improvisasjon? Store norske Leksikon forklarer:

Resultat av grundige forberedelser

«I dagligtale brukes ordet improvisasjon ofte om noe som er helt uforberedt og tatt på sparket. Dette er til forskjell fra hvordan ordet brukes i kunst og musikk. Der er improvisasjon et resultat av grundige forberedelser. Det skjer for eksempel ved at utøverne

baserer improvisasjonen på nøye innøvde strukturer og materiale, som når en jazzgruppe improviserer over en innøvd akkordrekke. Også i fri-improvisasjon, der det ikke ligger et slikt materiale til grunn, krever improvisasjon forberedelse, ved at deltakerne har erfaring og trening i denne «uforutsette» måten å kommunisere på. Kjernen i sanntids-improviserende utøvelse er at forberedelsene «glemmes»: intuisjon og nærvær blir førende i prosessen.»

Når vi snakker om improvisasjon, om å improvisere, tenker vi gjerne på musikk. Men å improvisere hører like gjerne hjemme i annen kunst, som i vevkunsten. Når jeg vever, har jeg en plan i hodet fra begynnelsen av. Jeg «ser for meg» det «ferdige» arbeidet. Men under vegs mens jeg jobber, dukker det alltid opp nye idéer og muligheter som må vurderes. Svært ofte blir de til deler av arbeidet. Dette er å improvisere, ta i mot og bruke det uventete.

Det lekne og improvisatoriske

Runa Bosnes Engen er ei dame som oppdaget hva det er å improvisere. «Hun oppdaget musikkterapifaget ved en tilfeldighet, men ble fort en sentral bidragsyter til Oslos eldreomsorg, blant annet gjennom å starte et av byens første demenskor. Samtidig er hun nysgjerrig på de ulike områdene hvor musikkterapi kan praktiseres. Øvelsen i å improvisere gir rom til å jobbe i et bredt spekter, mener hun.» Og videre sier hun: «Allerede på opptaksprøvene så jeg hvor sentralt det lekne og improvisatoriske står i dette faget. Det har jeg verdsatt høyt.»

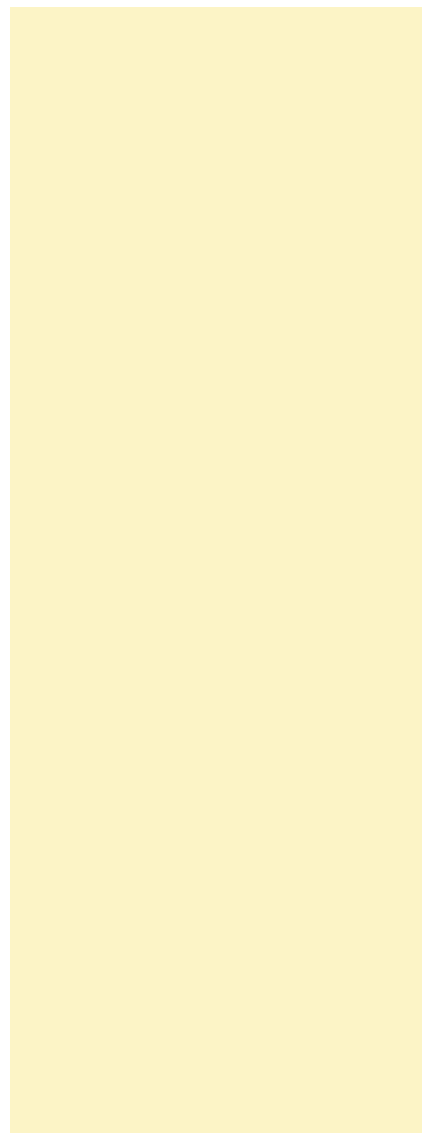
Ved sida av «å improvisere» er dette andre ordet, «å leike», viktig. Når jeg jobber med en vevnad, kjenner jeg på at jeg leiker. Det er som det står i Bibelen: «Bli som barn igjen.» «Improvisasjon er kjernen i all kunstnerisk skapelse. Ved hjelp av denne teknikken kan barn utforske en verden av muligheter mens de lærer om omgivelsene, klassekameratene og seg selv.»

Skaperevnen og fantasien viktig

Enten det er i vevkunsten eller i musikk eller i improvisasjonsteater for barn, er skaperevnen og fantasien viktig. Men like viktig å ikke stivne i planer for arbeidet, slik den vestlige kunstmusikken stivnet i en slags troskap mot notene, «Werktreue», mot slutten av 1700-tallet. Det er interessant at det var om lag på denne tida jazz-musikken hadde sitt første gjennombrudd. Og lytter vi til **Johann Sebastian Bachs** musikk, er det påfallende hvor mye den har til

▲ «Når jeg jobber med en vevnad, kjenner jeg på at jeg leiker. Det er som det står i Bibelen: «Bli som barn igjen.» «Improvisasjon er kjernen i all kunstnerisk skapelse.»

felles med jazz. Bach levde fra 1685 til 1750. Det hører vi for eksempel veldig tydelig når **Jacques Loussier** Trio spiller. De spiller Bach «som jazz». Men ofte er det veldig «trofast» mot sånn Bach sjøl komponerte musikken. Og ikke bare det: Ser du dem spille, ser du hvordan de koser seg, hvordan de leiker med musikken.

Jeg mener at som vevere har vi svært mye å lære av jazzmusikken — og av musikktradisjonene til urfolk og såkalte «primitive stammer». De er «primitive» for oss, ikke fordi de er enkle og «uutviklete», men fordi vi gjerne ikke forstår hvor avanserte tradisjonene deres er.

Mye å lære

Bjørn Alterhaug sier noe om dette: «*Vestlige samfunn har mye å lære av evnen til å samhandle og improvisere som vi kan finne i afrikanske musikktradisjoner.*» Og han fortsetter: «*Det fremste karakteristika for musikkformen jazz, improvisasjon, har fått mange betydninger som vanskelig kan beskrives i ord. Utøvelsen krever aktiv deltakelse for å kunne få en «kroppslig» fornemmelse og eksistensiell forståelse av hva som ligger i og bak ordet. Jazz er langt ifra kun et navn på en musikkform, men en erfaringsbasert kommunikasjonsform som skjer i hverdagsliv, i det ypperste av musikk, kunst og ulike andre ytringer og ikke minst når det gjelder måter å lære på.*»

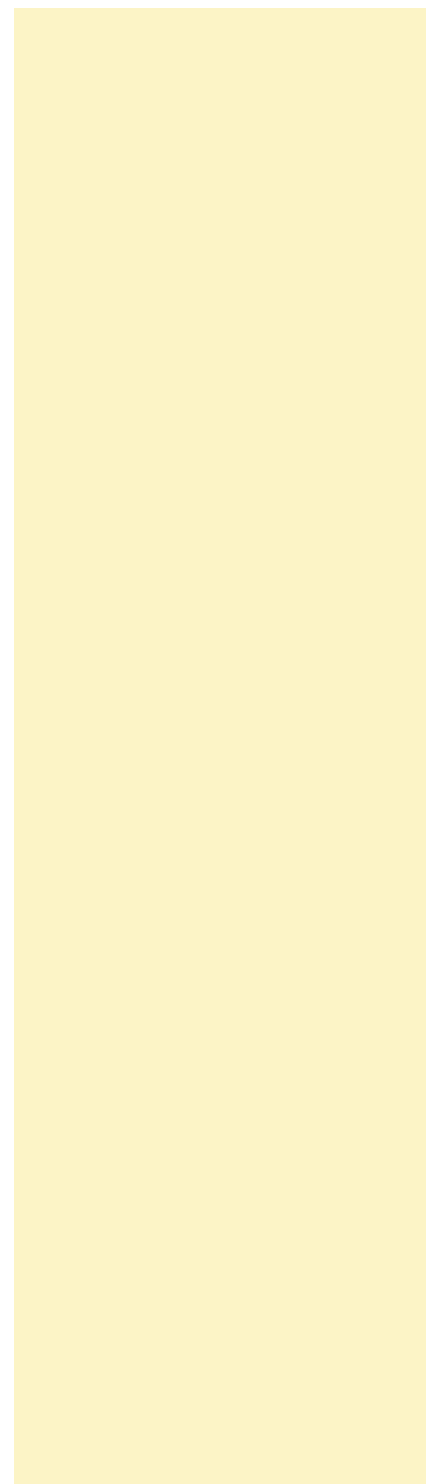
I dette Meldingsbladet skriver jeg litt om **rytme**, rytme i vevkunsten. Rytme er nettopp en kroppslig fornemmelse og eksistensiell forståelse, som Alterhaug skriver om. Og som rytme er improvisasjon det samme. Å veve er å engasjere hele kroppen, ikke bare fingrene eller hendene. Å veve er langt fra en «aktivitet», «men en erfaringsbasert kommunikasjonsform som skjer i hverdagsliv,» for å sitere Alterhaug.

Som en avslutning på disse betraktningene, kan det være verdt nok en gang å sitere bassisten Akerhaug: «*Denne allmenmenneskelige egenskap, det uforutsigbare, og evnen til å handle sammen i sann tid synes i dag svekket i våre vestlige gjennomkommersialiserte og regelbundne samfunnspraksiser. Dette influerer sosialpolitisk gjennomføring av de retningslinjer og normer ethvert samfunn har etablert, hvor målet ideelt sett er et samfunn hvor alle opplever seg som en medansvarlig og tar på alvor hva en slik forpliktelse innebærer.*

Det er i et slikt perspektiv at en bevisstgjøring og aktivering av det kreative potensial til hvert enkelt individ er av største viktighet. I dette bildet blir

▲ Jacques Loussier Trio spiller Johann Sebastian Bach «som jazz».

«den afrikanske sensitiviteten» og årvåkenheten for det uforutsette en liten, men viktig del for å forstå nødvendigheten av lange utviklingstrekk knyttet til aktuelle problemstillinger i dagens bestialske virkelighet.»

Å veve, som å utøve annen kunst, må være en levende protest mot «våre vestlig gjennomkommersialiserte og regelbundne samfunnspraksiser.» ■

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

Kilder:

Kristian Sinclair Veum:
«Kreative fag og læreprosesser»
Høgskolen Stord / Haugesund
<https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2398428/Kristian%20Sinclair%20Veum.pdf?sequence=1>

Improvisasjon
Store norske Leksikon
<https://snl.no/improvisasjon>

Improvisasjon, omsorg og lek
Norges musikkhøgskole
<https://nmh.no/aktuelt/improvisasjon-omsorg-og-lek>

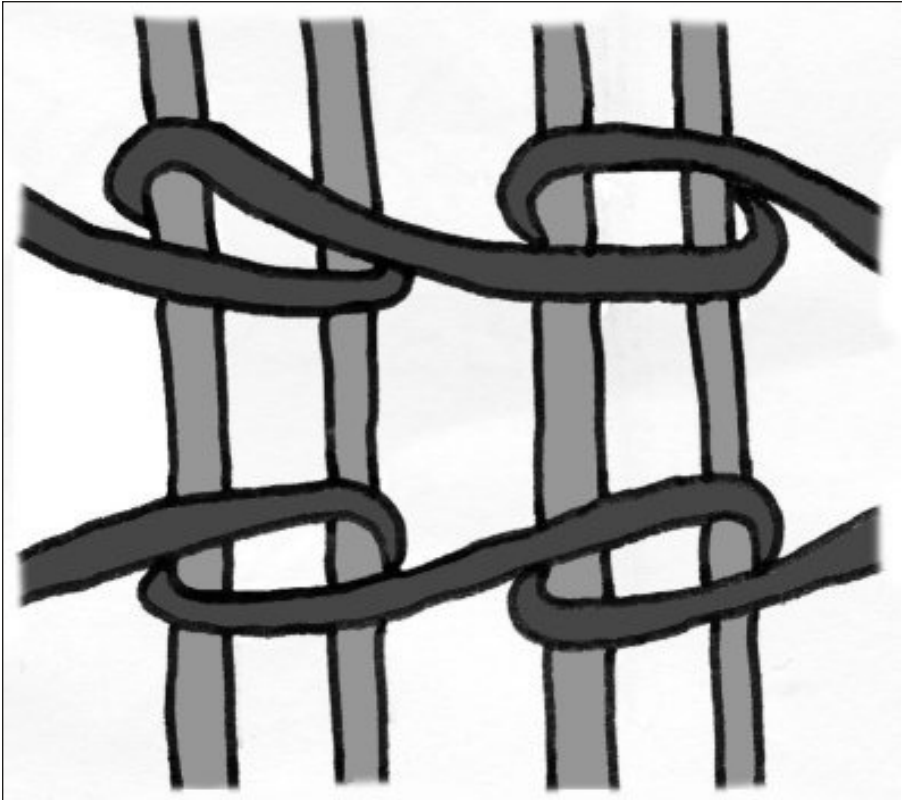
Improvisasjonsteater for barn: En kreativ aktivitet
duermamma
<https://duermamma.no/improvisasjonsteater-for-barn-en-kreativ-aktivitet/>

Bjørn Alterhaug: Om det uforutsette
Klassekampen, 24. september 2024
<https://klassekampen.no/utgave/2024-09-24/om-det-uforutsette>

Soumak

Strengt tatt er ikke soumak vevteknikk, men det var vært brukt så mye i vår moderne vesterlandske tradisjon til å kante vevnader øverst og nederst at det blir reknet med som en vevteknikk likevel.

Grunnprinsippet for soumak er sånn: Tråden blir lagt framover over én renningstråd, tilbake under den samme, og framover over den samme igjen. Så blir dette gjentatt for hver renningstråd. Dette er den enkleste form for soumak. Men soumaken kan òg bli lagt over flere renningstråder, for eksempel over to

▲ Eksempel på soumak. (Fra: aprettyfix.com.)

▲ Bildet under viser hvordan du vever med soumak-teknikk. Tegning av Chiswick Chap, Wikimedia (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Soumak#/media/File:Soumak_weave.jpg)

eller fire - som på bildet der det går over to. I gamle dager brukte de ofte så tynne tråder at dette var veldig vanlig.

Åpen og låst

Det er to måter å legge inn tråden på når en skal lage en soumak-linje. Ønsker en en låst soumak, legger en tråden fram over og tilbake under renningstråden, sånn at tråden på tilbaketur smettes inn under foregående slyng som lukker, eller låser, denne. Ønsker en en åpen soumak, går en fram på samme måten, men sånn at tråden på tilbaketur blir liggende ulåst over forrige slyng.

Skal vi veve flater i soumak, må vi alltid legge bunninnslag mellom hvert soumak-innslag. En flate i soumak uten bunninnslag vil være elastisk som et strikketøy i innslagsretningen.

Langs skrå og loddrette linjer

Soumak kan òg bli lagt på skrå, altså langs en tappet linje, eller loddrett. Prinsippet er det samme som for vannrette linjer. Vi kan òg bygge konturer i faste flater med soumak. Dette er kjent som «flygende nål».

▲ Kaukasisk vevnad lagd med soumak-teknikk.

Historie

Se her hva Store Norske Leksikon skriver om soumak (<https://snl.no/soumak>):

«Soumak, orientalsk vevteknikk hvor mønsterinnslaget legges rundt renningstrådene slik at det ferdige resultatet ligner kontursting. Kan veves med bunninnslag mellom mønsterinnslagene.

En tilsvarende teknikk, slyngsmett (sv. snärjvev), kjennes i Norden fra vikingtiden (bl.a.

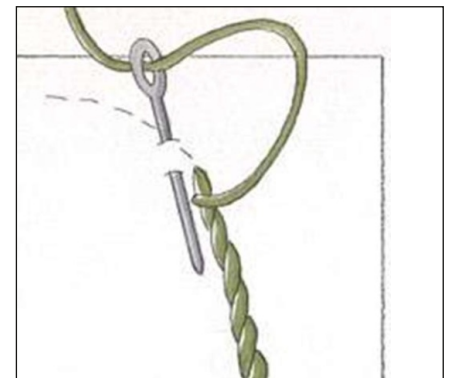
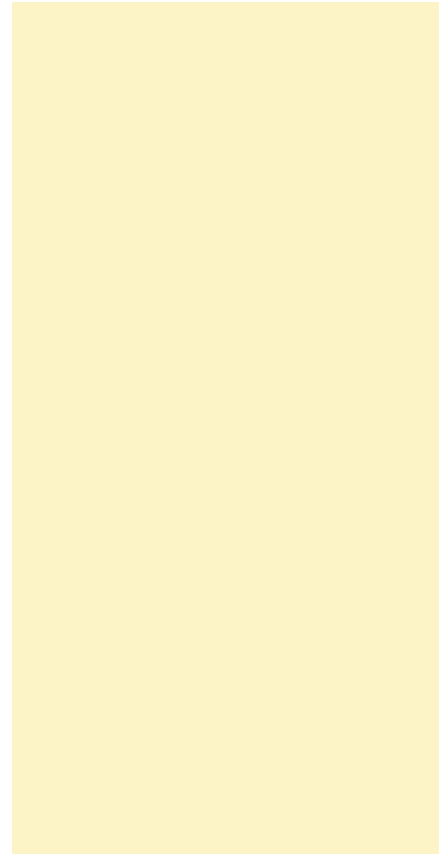
Osebergfunnet) og middelalderen. Her danner bunninnslagene en reell bunn for mønsterfigurene, i motsetning til den orientalske soumak, hvor mønsterinnslaget vanligvis dekker hele flaten.»

Soumak har òg vært i bruk i brikkevev i jernalderen.

Det handler om å lage mønster med en ekstra innslagstråd. Helgalandsbåndet (om lag 500 i.v.t.) er ett eksempel, Osebergfunnet (om lag 840 i.v.t.) et annet (i alle fall etter det de fleste sakkyndige tror).

Soumak blir en gang i blant reknet som en strikketeknikk. For eksempel skriver det danske ukebladet Familie Journal om «strikket soumak-sjal» (<https://www.familiejournal.dk/haandarbejde/strikkeopskrifter/strikkeopskrifter-til-hende/smukt-strikket-soumak-sjal>.)

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

Kontursting

er et broderisting som blant annet brukes i plattsøm. Stinget sys langs en linje med et langt sting framover og et lite sting bakover slik at man får en helt linje. Kontursting brukes mye til stilker og som kontur rundt andre motiv. Et annet navn er stilkesting.

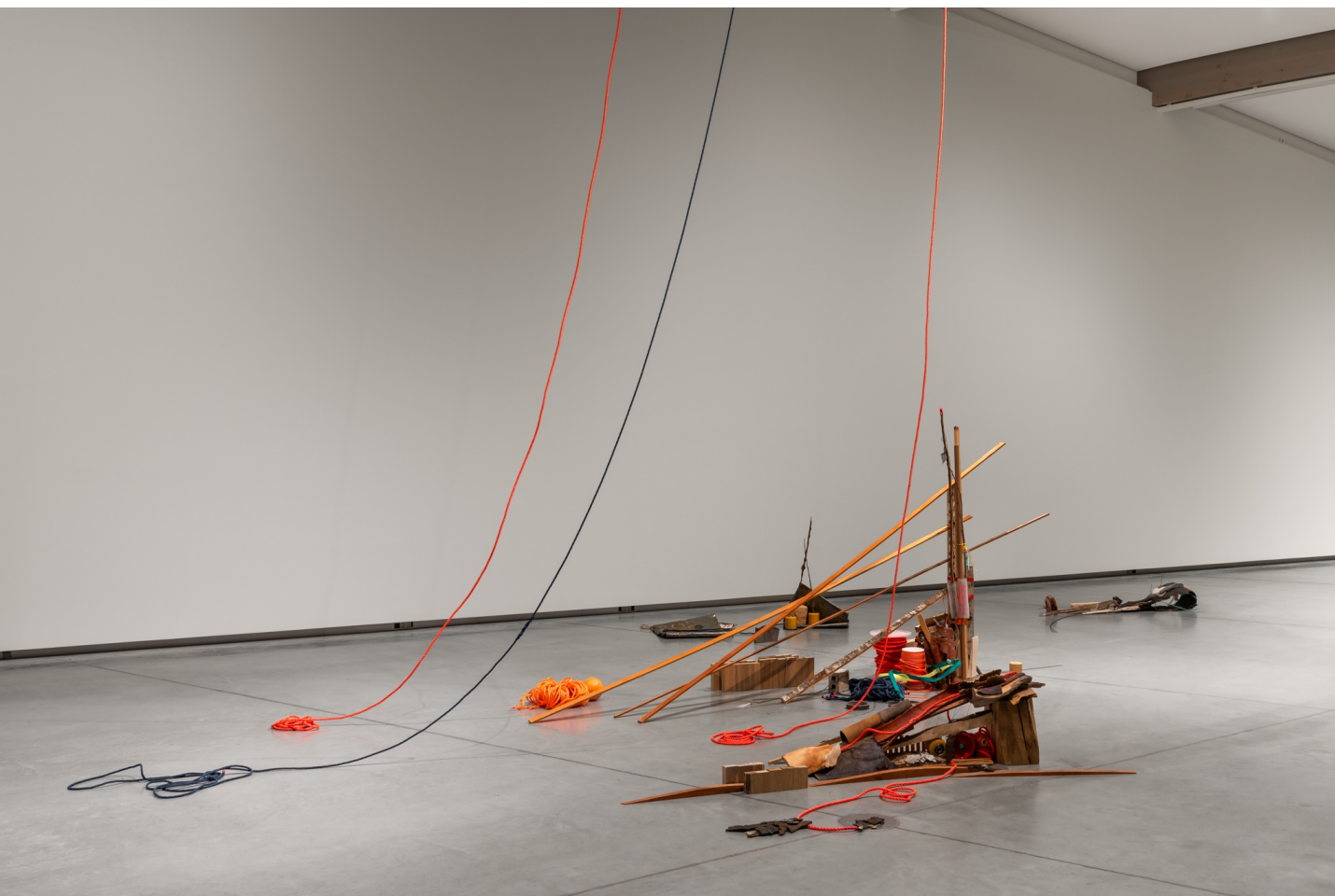
Kilde:

Store norske leksikon
<https://snl.no/kontursting>

Et stille og beskyttet farvand

En ny utstilling er åpen i Astrup Fearnley Museet i Oslo i disse dagene. Den er åpen fra 5. september 2024 til 5. november 2025. Det er **Silje Figenschou Thoresens** bestillingsverk «Et stille og beskyttet farvand, de overliggende lag gik uforstyrret hen». La det være sagt med én gang: Dette er ikke en utstilling av vevarbeid. Men det er interessant her fordi garn og tekstile uttrykk er så sentralt. «Figenschou Thoresen, med base i Kirkenes, trekker veksler på samiske design- og håndverkstradisjoner som verdsetter nettopp improvisasjon og materialgjennbruk. Hennes kunstneriske praksis har sine røtter i omgivelser der kulturen er nært sammenvevd med hverdagslivet. I en tid der fagfelt som arkitektur har et presserende behov for å innarbeide gjenbruksprinsipper i nye byggeprosjekter, viser Figenschou Thoresens tilnærming at denne måten å tenke og arbeide på har en lang historie i urfolkssamfunn,» skriver muséet på Internett-sidene sine.

▲ Fra Silje Figenschou Thoresens utstilling «Et stille og beskyttet farvand, de overliggende lag gik uforstyrret hen». (Foto: Astrup Fearnley Museet).

En solid presentasjon, men med enkelte løse tråder

Sånn anmelder **Hanna G. Hattrem** utstillingen til **Alia Farid** på Henie Onstad Kunstsenter i Bærum utenfor Oslo (Kunzt 20.9.2024). Utstillinga er åpen til 5. januar 2025. Hun skriver: «Utstillingen til Alia Farid, vinner av Lise Wilhelmsen Art Award, er et kunstgeografisk springbrett mellom gulfstatene og Karibien. Arbeidene er lokalt forankret, samtidig som kunstnerskapet fremstår hyperglobalt.»

Det er sjelden vi ser så storslåtte utstillinger av vevarbeid som det vi ser her, i Norge. Det har riktig nok vært et par flotte utstillinger i det siste. Men denne er spesiell ikke bare fordi den er så stor og fin, men òg fordi Alia Farid gir oss «springbrett mellom gulfstatene og Karibien», som Hanna G. Hattrem uttrykker det.

▲ Alia Farid.

Sitatet

Kunst er en viktig del av det å reflektere og forstå sammenhenger. Uten kunst ville livet blitt endimensjonalt.

Alia Farid

▲ I Farids tekstilarbeider, basert på irakiske izar-tradisjoner, formidles den mindre kjente historien om den palestinske diasporaen i Puerto Rico. Alia Farid, Elsewhere, 2023. Installation view Alia Farid: **Bneid Al Gar**, Henie Onstad Kunstsenter, 2024. Foto: Christian Tunge / Henie Onstad Kunstsenter / Kunzt).

Utstillinga rommer mange teknikker: Skulptur, video, tegning og, ikke minst, vevnader. Det er vevnadene vi velger å fokusere på her. Hanne G. Hattrem fortsetter: «Arbeidene dokumenterer moskeer, butikker og en palestinsk restaurant i Puerto Rico. Broderiene har et naivistisk preg, der biler, veier og bygninger omkranses av dekorative elementer typisk for izar, en type teppe

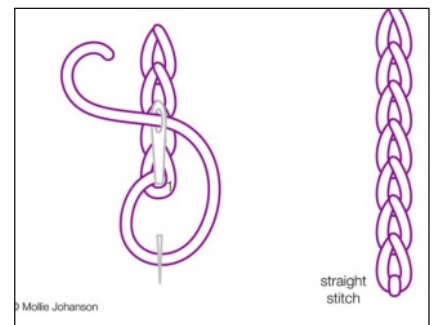
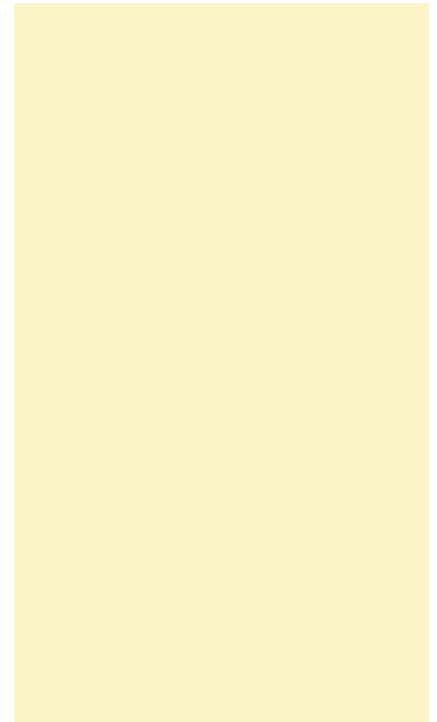

▲ Etter suksessen med Abakanowicz-utstillingen i fjor høst, følger HOK praksisen med montering av tekstilarbeider ut ifra vegg. Det er en glede å få studere tekstilarbeidene fra begge sider. Alia Farid, Elsewhere, 2023 (detail). Installation view Alia Farid: **Bneid Al Gar**, Henie Onstad Kunstsenter, 2024. (Foto: Christian Tunge / Henie Onstad Kunstsenter / Kuntz).

fra Irak. Den mørkvevde bakgrunnen lar de fargerike kjedebroderte stingene sitre og sprake. På kortveggen henger en serie papirarbeider der tradisjonelle izarer er sporet med grafitt på papir, så man så vidt skjelner mønsteret som går igjen i teppene i gallerirommet.

Dette gir en fin kobling til håndverkstradisjonen tekstilarbeidene tilhører.»

På nternett-sidene skriver Henie Onstad Kunstsenter:

Kjedebroderi

For å arbeide med grunnleggende kjedesøm, ta nålen opp gjennom stoffet ved startpunktet. Sett nålen igjen på startpunktet og ta tippet opp gjennom stoffet kort avstand. Plasser arbeidstråden bak nålen og trekk nålen gjennom løkken. Gjenta prosessen for å lage flere sømmer, og avslutt lengden ved å lage en liten, forankret rett søm på slutten av sluttusen for å sikre den på plass.

Kilde:

Cheryl Fall: Arbeider kjedesøm i broderi
Actince
<https://no.actince.com/>

«Den kuwaitisk-puertorikanske kunstneren Alia Farid (f. 1985) arbeider med en rekke ulike medier, inkludert tekstil, tegning, film og skulptur. Gjennom sitt kunstnerskap ønsker hun å løfte frem undertrykte fortellinger og tilnærminger til kunnskap. Utstillingens tittel Bneid Al Gar, er arabisk for "land av tjære", og refererer til Farids opplevelser av å vokse opp i et område i Kuwait hvor store oljeflekker en gang preget jordoverflaten.

Hun henter fram utelatte historier på tvers av fortid og nåtid som ofte står i kontrast til de innarbeidete og store historiefortellingene. Farid utforsker spørsmål om konflikt og kontroll, og om hvordan makt og vold utøves mot naturen, menneskers praksis og hverdagsliv.»

De skriver òg: «Alia Farid bor og arbeider i Kuwait og Puerto Rico. Hun har en bachelor i kunst fra Escuela de Artes Plásticas de Puerto Rico i San Juan, en master of science i visuelle studier fra Visual Arts Program ved MIT i Cambridge i Massachusetts og en master of arts i museumsstudier og kritisk teori fra Programa d'Estudis Independents MACBA i Barcelona.

I 2023-24 var hun David and Roberta Logie Fellow ved Radcliffe Institute for Advanced Study ved Harvard University. Hun har hatt separatutstillinger i Kunsthalle Basel, Contemporary Art Museum St. Louis, Kunstinstituut Melly i Rotterdam, Portikus i Frankfurt am Main, Chisenhale Gallery i London og CAC Passerelle i Brest.

Farid er valgt ut til å presentere sin første offentlige kunstkommisjon i Amerika gjennom Stanford Plinth Project, som vises ved Stanford University 2023-26.»

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

Kilder:

En solid presentasjon, men med enkelte løse tråder
Kunstavisen

<https://kunstavisen.no/artikkel/2024/en-solid-presentasjon-men-med-enkelte-lose-trader>

Alia Farid: Bneid Al Gar
Henie Onstad Kunstsenter

<https://www.hok.no/utstillinger/the-lise-wilhelmsen-art-award-exhibition-alia-farid>

Nytt i Galleriet

Etter en lang pause er det nå kommet et nytt bidrag i Galleriet. Det er et nytt veggteppe, nå i ny stil i forhold til de tidligere. Tidligere har jeg gitt verka i Galleriet bare nummer, ingen annen tittel. Nummeret består av år bildet blei til i, et punktum og et løpenummer til slutt. På denne måten har jeg forsøket å unngå å legge føringer for hvordan den som ser dem, skal tolke det hen ser. Fra nå av vil jeg fortsette dette. Men for å markere at det jeg lager fra nå av er noe annet, vil jeg sette «Caprize» foran nummeret. Det nye teppet av i dag, har derfor fått betegnelsen «Caprize 2024.01». Dessuten har jeg åpnet en ny sal i Galleriet, «Caprize Vevnader C».

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

▲ Caprize 2024.01. «Forsida».

▲ Caprize 2024.01. «Baksida».